

УДК 327 (73) (729.1)

СПРОБИ НАЛАГОДЖЕННЯ ТАЄМНОГО ДІАЛОГУ МІЖ США ТА КУБОУЮ У 1960-і рр.**Катерина Касаткіна**

Запорізький національний університет
Україна, 69063, м. Запоріжжя, просп. Соборний, 74
e-mail: ka.kasatkina@gmail.com

Відновлення дипломатичних відносин між США та Кубою 20 липня 2015 р. поклало кінець затяжному американсько-кубинському конфлікту другої половини ХХ – початку ХХІ ст. Історичний візит президента Б. Обами у березні 2016 р. на острів продемонстрував готовність Білого дому до співпраці з кубинським урядом і «перезавантаження» їхніх взаємовідносин.

Багатовікова практика міжнародних відносин показує, що відкрита дипломатія, яка є одним з найбільш помітних аспектів світової політики, являє собою тільки верхівку айсбергу. Інша його сторона прихована від очей світової спільноти. Так, переговори, які уможливили теперішній конструктивний американсько-кубинський діалог, велися протягом більш ніж півстоліття за допомогою таємного каналу зв'язку, який існував між Вашингтоном і Гаваною з початку 1960-х рр. З огляду на напружену політичну ситуацію на світовій арені, продиктовану реаліями Холодної війни, для мінімізації політичних наслідків прямого контакту, переговорний процес між США і Кубою вівся як через треті країни (Мексика, Іспанія, Великобританія та Бразилія), так і через окремих осіб: журналістів, політиків, літературних діячів і бізнесменів. Незважаючи на складний характер такого діалогу, кожен американський президент усвідомлював певну перевагу у підтримці та функціонуванні таємного каналу зв'язку з кубинським лідером Ф. Кастро.

Беручи до уваги актуальність вивчення нового етапу взаємин між США і Кубою, слід визнати, що для кращого розуміння його особливостей необхідно звернутися до історії виникнення американсько-кубинського конфлікту та зусиль таємної дипломатії для його розв'язування.

Мета дослідження у рамках даної публікації полягає у проведенні аналізу спроб налагодження таємного каналу зв'язку між Вашингтоном і Гаваною у 1960-і рр. Їх вивчення дозволить оцінити ефективність таємної дипломатії для нормалізації американсько-

кубинських відносин в означений період.

Завдяки процесу розшифрування документів з історії становлення таємної дипломатії між США і Кубою, який ще триває, з'явилася можливість скласти більш повну та послідовну картину ключових аспектів американсько-кубинського діалогу. Значна робота з розшифрування таких документів проводиться Архівом національної безпеки США при університеті Дж. Вашингтона, бібліотеками Кеннеді, Джонсона та Форда, а також бібліотекою Ельського університету й архівом інституту Гувера. На основі архівних матеріалів і спогадів учасників подій, на Заході була опублікована низка робіт, присвячених даній проблематиці. Серед них: дослідження В. Леогранда і П. Корнблаха [1], в якому дана загальна характеристика американсько-кубинської таємної дипломатії від Д. Ейзенхауера до Б. Обами; статті Дж. Хершберга [2], присвячені аналізу ролі Бразилії як посередника між Вашингтоном і Гаваною; монографія П. Глейджесіса [3], в якій розглядається проблематика секретних переговорів між Сполученими Штатами та Кубою з питань африканської політики Ф. Кастро.

Незважаючи на актуальність означеної теми, у вітчизняній історіографії недостатньо уваги приділяється секретній складовій американсько-кубинської дипломатії. Почасти, дана проблематика побіжно порушена у рамках вивчення історії взаємин між США та Кубою у другій половині ХХ – початку ХХІ ст., наприклад – у дослідженнях Н. Пасічник [4] та О. Скляренко [5]. Таким чином, у ситуації, що склалася, існує необхідність у проведенні більш глибокого аналізу передумов створення, механізму й умов функціонування таємного каналу зв'язку між США і Кубою у 1960-і рр.

Після перемоги Кубинської революції 1959 р. Сполучені Штати шукали точки дотику з новим урядом Ф. Кастро. З цією метою 19 лютого 1959 р. до Гавани прибув американський посол Ф. Бонсай. У результаті проведеної їм аналітичної роботи, новий посол дійшов до висновку, що необхідно зламати

стару форму американсько-кубинської дипломатичної взаємодії та побудувати нові, більш конструктивні відносини з революційним урядом Ф. Кастро. Ф. Бонсай був переконаний, що патерналізм, який характеризував відносини між двома країнами з 1898 р. став анахронізмом і Вашингтону необхідно перейти до нового, рівноправного співробітництва з Кубою [6]. Однак, не всі у Вашингтоні поділяли цю точку зору. Значна частина американських політиків вбачала у молодому кубинському лідері небезпечного радикала, націоналістичні погляди якого разом з прагненням до соціальних перетворень на Кубі вступали у конфлікт з інтересами Сполучених Штатів.

У свою чергу, з боку кубинського уряду були зроблені кроки, що демонстрували готовність до американсько-кубинської співпраці. Так, у квітні 1959 р. Ф. Кастро, як прем'єр-міністр Куби, прийняв запрошення Американського товариства редакторів газет відвідати Сполучені Штати з неофіційним візитом. Тим самим, ця поїздка давала можливість урядам двох країн налагодити американсько-кубинські відносини, щоб надалі уникнути їх розриву.

Спираючись на традиційні підходи у своїй латиноамериканської політиці, Вашингтон розглядав візит кубинського лідера як прохання про економічну допомогу для підтримки режиму Ф. Кастро. Виходячи з цих міркувань, американською стороною було організовано низку неофіційних зустрічей, у тому числі з тогочасним віце-президентом Р. Ніксоном. Однак, у ході переговорів, сторони не знайшли взаєморозуміння. Багато у чому це було пов'язано з характером самого переговорного процесу й очікуваннями сторін. Як зазначає дослідник П. Глейджесіс, можливо, Ф. Кастро був готовий на *modus vivendi* з Вашингтоном, який пообіцяв Кубі повну незалежність у внутрішній політиці, але передбачав низку обмежень на зовнішню. Слід зазначити, що в оточенні кубинського лідера були і прихильники співпраці з Радянським Союзом, які із застереженням ставилися до запропонованої форми американсько-кубинської взаємодії. Серед них був брат Ф. Кастро Рауль і команданте Кубинської революції Е. Че Гевара. У свою чергу Вашингтон наполягав на своїх умовах, за якими Куба повинна була залишатися винятково у межах сфери впливу США [7]. Крім того, деяка зневага та зарозумілий тон, з якими до кубинської делегації зверталися представники аме-

риканської адміністрації, а так само невдала спроба Центрального розвідувального управління США (далі - ЦРУ) завербувати її лідера для боротьби з комуністичною загрозою у Латинській Америці [8], додали напруженості переговорного процесу.

Таким чином, прихильність США до традиційних патерналістських підходів у формуванні кубинського напрямку своєї політики, остаточно переконала Ф. Кастро у неможливості конструктивного американсько-кубинського діалогу. Тим самим, була втрачена можливість на побудову нової моделі взаємовідносин між двома країнами.

По поверненню до Куби, Ф. Кастро приступив до проведення серії радикальних соціально-економічних реформ. Він почав з аграрної реформи, яка вперше зачепила інтереси американських компаній. За нею пішли націоналізація банків, кредитно-фінансових організацій і промислових підприємств, що завдало США багатомільйонні збитки. Крім того, антиамериканська риторика Ф. Кастро, його радикальна внутрішня політика, співпраця з кубинськими комуністами, зближення з Радянським Союзом і підтримка революційних рухів за кордоном поклала край політиці терпіння та витримки президента Д. Ейзенхауера. Незважаючи на зусилля посла США у Гавані Ф. Бонсая шляхом переговорів пом'якшити ситуацію, конфлікт в американсько-кубинських відносинах загострився, і 3 січня 1961 р. Сполучені Штати розірвали дипломатичні відносини з Кубою.

Подальше погіршення взаємин між двома країнами було спровоковано воєнізованими діями, проведеними ЦРУ проти режиму Ф. Кастро, такими як висадка контрреволюційно налаштованих кубинських емігрантів у затоці Свиней 17 квітня 1961 р. та операція «Мангуст».

Результатом проведеної США політики стало посилення антиамериканської риторики Ф. Кастро та зближення Куби з Радянським Союзом. Як наслідок, регіональний конфлікт перейшов на глобальний рівень і набув характеру американсько-радянського протистояння, що призвело до виникнення одного з найгостріших моментів Холодної війни – Кубинської ракетної кризи 1962 р. Саме на порозі ядерної війни, в адміністрації американського президента Дж. Кеннеді вперше усвідомили необхідність встановлення контактів з урядом Ф. Кастро для можливості мирного врегулювання конфлікту. Беручи до уваги напружену міжнародну ситуацію, було прийня-

то рішення вдатися до методів таємної дипломатії.

Завдяки документам, які недавно були розшифровані Архівом національної безпеки США, стало можливим проаналізувати кроки, які були прийняті адміністрацією Дж. Кеннеді зі створення таємного каналу зв'язку між Вашингтоном і Гаваною для врегулювання Кубинської кризи.

Згідно з новими документами, першим кроком у цьому напрямку був проект листа до кубинського лідера, складений 17 жовтня 1962 р., на наступний день після виявлення на острові ракет з радянськими ядерними боєголовками. У ньому американський президент звертався до Ф. Кастро з вимогою демонтувати ракети та припинити співпрацю з Радянським Союзом. В іншому випадку, США та їх союзники були готові перейти до рішучих дій [9]. Однак, на засіданні кризового штабу Виконавчого комітету Ради національної безпеки проект листа був відхилений. Військові фахівці та міністр оборони Р. Макнамара виступали проти переговорів з кубинським лідером. Результатом дискусій стало компромісне рішення щодо встановлення військово-морської блокади острова, яке повинно було дозволити виграти час для пошуку мирної альтернативи військовому вторгненню.

Слід зазначити, що на засіданнях цього комітету було висунуто ще кілька пропозицій щодо використання методів таємної дипломатії для врегулювання кризи. Перша з них, що стосувалася відправки до Мексики американського посла як таємного емісара для зустрічі з Ф. Кастро [10], була відхилена. Інша пропозиція, затверджена президентом 26 жовтня, отримала назву «Кабель», та передбачала діяти через Бразилію. Згідно з нею, секретне повідомлення кубинському лідеру було замасковано під бразильське комюніке та представляло собою мирну ініціативу президента Бразилії Ж. Гуларта. Планувалося, що представник цієї країни у Гавані, отримуючи інструкції з Вашингтону, зможе вплинути на Ф. Кастро та покласти край кубинсько-радянському військовому співробітництву [11]. Однак, проект не отримав подальшого розвитку. 29 жовтня 1962 р., коли бразильський емісар прибув до Гавани, між Сполученими Штатами та Радянським Союзом вже були досягнуті певні домовленості щодо виведення ракет. Гостра фаза кризи була пройдена.

Найбільш ефективно цілі таємної дипломатії були досягнуті через участь у перегово-

рному процесі ООН та її Генерального секретаря У.Тана. У Білому домі припускали, що залучення такої публічної фігури, як Генеральний секретар, дозволило б звести до мінімуму ризик військових зіткнень з радянськими судами біля берегів Куби. Крім того, було запропоновано, провести як ініціативу ООН, рекомендацію про виведення американських ракет з Туреччини в обмін на радянські ракети на Кубі та дозволити організації прийняти контроль над обома базами [12]. Багато у чому, саме успіхи, досягнуті у співпраці з Організацією Об'єднаних Націй та її Генеральним секретарем У. Таном дозволили активізувати мирні ініціативи, які сприяли переговорного процесу та допомогли подолати найнебезпечніший кризу часів Холодної війни.

Таким чином, події Кубинської ракетної кризи 1962 р. продемонстрували необхідність у встановленні контактів з кубинським лідером для зниження градусу напруженості між США та Кубою. Беручи до уваги складну зовнішньополітичну обстановку й американсько-радянське протистояння, а також загострення антикубинських настроїв всередині країни, було прийнято рішення продовжити зусилля по створенню таємного каналу зв'язку між Вашингтоном і Гаваною.

Протягом 1963 р. разом з пропозиціями про дипломатичний тиск, саботаж і військове втручання, у Білому домі велася підготовка до початку секретного діалогу з Ф. Кастро. Результати аналітичної роботи про способи вирішення кубинської проблеми були викладені у секретному посланні раднику президента з національної безпеки М. Банді від 11 квітня 1963 р. У ньому акцентувалася увага на деякі складнощі, які могли б виникнути у ході переговорів. Одна з них стосувалася внутрішньополітичної ситуації й антикубинських настроїв всередині країни, інша – позиції самого Ф. Кастро. На думку упорядника аналітичної записки Г. Чейза, перша проблема могла б бути вирішена через заяву Білого дому про повний контроль озброєнь на острові та зниженні там впливу СРСР. Для вирішення іншої проблеми необхідно було спочатку «заякати» Ф. Кастро, продемонструвавши більш жорстку, ніж у Радянського Союзу, політику щодо Куби, а після показати переваги його співпраці з США [13].

У той же час, як видно з секретного меморандуму директору ЦРУ від 1 травня того ж року, кубинський лідер шукав можливості для зближення зі Сполученими Штатами. Так, 30 квітня, в інтерв'ю американській журналі-

стці Л. Ховард, Ф. Кастро показав свою зацікавленість у переговорах з Дж. Кеннеді, чекаючи від нього першого кроку у цьому напрямку. Як впливає з доповіді, причинами такої поведінки кубинського лідера могли бути економічні труднощі, з якими зіткнулася Куба після встановлення блокади, а також – дії М. Хрущова під час Карибської кризи 1962 р. [14].

До осені 1963 р. підготовча робота зі створення таємного каналу зв'язку між Вашингтоном і Гаваною була завершена. Для обміну секретними повідомленнями з метою нормалізації американо-кубинських відносин був розроблений складний механізм. Він передбачав участь у переговорному процесі в якості ключових фігур американського дипломата У. Еттвуда, помічника радника президента з національної безпеки М. Банді – Г. Чейза, посла Куби в ООН К. Лечугі та журналістки Л. Ховард [15].

Однак, переговорний процес був припинений у зв'язку з вбивством президента Дж. Кеннеді 22 листопада 1963 р. З його смертю була втрачена можливість на мирні шляхи зближення Сполучених Штатів і Куби. Багато у чому це було пов'язано з хвилею антикубинських настроїв у країні, яка спалахнула завдяки чуткам про причетність кубинців до вбивства.

У свою чергу кубинський лідер висловили жаль з приводу смерті Дж. Кеннеді як про втрачену можливість для конструктивного американсько-кубинського діалогу. У своєму виступі на кубинському радіо й телебаченні 23 листопада, на наступний день після вбивства президента, Ф. Кастро підкреслив, що смерть Дж. Кеннеді є «поганою новиною» для кубинського народу [16]. Тим самим він прагнув привернути увагу до переговорного процесу між США та Кубою. Крім того, через свій контакт у Вашингтоні Ф. Кастро намагався звернутися до Л. Джонсона, продемонструвавши свою готовність до співпраці, за умови, що Сполучені Штати визнають Кубинську революцію dokonаним фактом і нададуть Кубі самостійно формувати внутрішню та зовнішню політику. Але політичний вектор нової президентської адміністрації США змінився.

Однак Л. Джонсон на посту президента перейшов до розробки більш агресивної політики щодо Куби. Незабаром після свого призначення він надав вказівки директору ЦРУ Дж. Маккоуну розробити низку таємних операцій проти режиму Ф. Кастро. Так, вже до грудня 1963 р. Центральним розвідувальним

управлінням була розроблена серія таємних операцій, спрямованих на стимулювання внутрішнього перевороту на Кубі, дестабілізацію економіки острова, а також тиску на Організацію Американських Держав з метою ініціювання розірвання дипломатичних відносин з урядом Ф. Кастро [17].

Незважаючи на загострення ситуації, Вашингтон не був готовий відмовитися від таємного каналу зв'язку між Білим домом і Гаваною. Разом із силовими методами Державний департамент США продовжив розглядати можливість домовитися з кубинським лідером, але винятково на американських умовах. Передбачалося, що новий діалог з Ф. Кастро повинен дестабілізувати радянсько-кубинські відносини, завдяки чому вдасться виключити Кубу зі сфери впливу СРСР.

Таким чином, незважаючи на відкриті можливості щодо нормалізації американо-кубинських відносин, напередодні президентських виборів Л. Джонсон розпорядився заморозити контакти таємного каналу зв'язку між двома країнами, тим самим у черговий раз продемонстрував посилювання політики США по відношенню до Куби.

З початком війни у В'єтнамі кубинське питання стало втрачати свою актуальність для Сполучених Штатів. У наступні роки представники Державного департаменту США по Латинській Америці неодноразово поверталися до питання про нормалізацію американсько-кубинських відносин, але у цілому політика адміністрації Л. Джонсона залишалася без змін. Деяка активізація переговорного процесу відбулася після смерті Че Гевари у 1967 р., коли американське керівництво відновило пошуки можливих варіантів американсько-кубинського зближення. Висувалися пропозиції про зняття торгового ембарго та відновлення Куби як члена Організації американських держав. Дана стратегія збільшувала шанси Сполучених Штатів на просування своїх інтересів у Карибському басейні.

Однак, консервативне крило в адміністрації президента зупинило реалізацію даної стратегії. Так, голові Ради з планування політики Г. Оуенсу було направлено меморандум, в якому містилося заперечення стосовно реалізації запропонованих мирних ініціатив. Один з противників зближення з Кубою, помічник держсекретаря США по Міжамериканським справам К. Олівер, аргументував свою позицію тим, що криза кубинської економіки ставить під сумнів життєздатність режиму Ф. Кастро і в даний момент Сполученим Шта-

там не слід вживати ніяких дій [18].

Одночасно з розробкою компромісних рішень для американо-кубинського зближення ЦРУ запропонувала секретний проект з підтримки кастрівської опозиції, аби прискорити державний переворот на Кубі.

Незважаючи на активну роботу Державного департаменту США та Центрального розвідувального управління щодо Кубинського питання, за весь президентський термін Л. Джонсона, жоден проект не був реалізований повною мірою. Ключові таємні операції були заморожені, секретні повідомлення, як і раніше, передавалися, але не були використані в активній роботі. Тим самим, невирішені проблеми американсько-кубинських відносин перекладалися на плечі нової адміністрації.

Підводячи підсумок аналізу спроб налагодження таємного каналу зв'язку між Вашингтоном і Гаваною у 1960-і рр. можна стверджувати наступне. Після перемоги Кубинської революції 1959 р. та приходу до влади Ф. Кастро у США була можливість не допустити розриву американсько-кубинських відносин. Однак у силу традиційних підходів своєї зовнішньої політики щодо Латинської Америки, на цьому етапі Вашингтон не допускав можливості побудови нових форм співпраці з Кубою. Це призвело до напруження у взаєминах двох країн і розриву дипломатичних відносин, що у подальшому зробило неможливим прямий відкритий діалог для врегулювання Кубинської ракетної кризи 1962 р. У свою чергу, саме в умовах ядерної кризи керівництвом обох країн відбулося усвідомлення необхідності створення каналу зв'язку для зниження напруженості між США і Кубою. З огляду на складну зовнішньополітичну ситуацію, обумовлену реаліями Холодної війни, американсько-кубинський діалог можливо було здійснити лише за допомогою таємної дипломатії. З цією метою, у 1963 р. був започаткований таємний канал зв'язку для обміну секретними повідомленнями між Вашингтоном і Гаваною, який зі смертю його ініціатора, американського президента Дж. Кеннеді, був заморожений. Тим самим, ще на початку 1960-х рр. були створені умови для ведення американсько-кубинського діалогу про нор-

малізацію взаємин між двома країнами. Незважаючи на це, нове керівництво США утрималося від ведення таємних переговорів з Ф. Кастро та перегляду ключових аспектів кубинського напрямку своєї зовнішньої політики.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА:

1. LeoGrande W.M. Back Channel to Cuba: The Hidden History of Negotiations between Washington and Havana / William M. LeoGrande, Peter Kornbluh. – Chapel Hill: The University of North Carolina Press, 2015. – 567 p.
2. Hershberg J.G. The United States, Brazil, and the Cuban Missile Crisis, 1962 (Part 1) / James G. Hershberg // Journal of Cold War Studies. – Spring 2004. – Vol 6, No. 2. – PP. 3-20; Hershberg J.G. The United States, Brazil, and the Cuban Missile Crisis, 1962 (Part 2) / James G. Hershberg // Journal of Cold War Studies. – Summer 2004. – Vol 6, No. 3. – P. 5-67.
3. Gleijeses P. Conflicting Missions: Havana, Washington, and Africa, 1959-1976 / Piero Gleijeses. – Chapel Hill: The University of North Carolina Press, 2002. – 552 p.
4. Пасічник Н.С. Еволюція американської політики щодо Куби за президентства Дж. Кеннеді / Н.С. Пасічник // Гілея: науковий вісник. – 2014. – Вип. 82. – С. 443-447.
5. Склярєнко О.О. Вплив кубинського лобі на зовнішню та внутрішню політику США (1960-ті рр. – поч. XXI ст.) / О.О. Склярєнко // Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. – 2012. – Вип. 109. – С. 55-57.
6. LeoGrande W.M. Said work. – P. 11-12.
7. Gleijeses P. Said work. – P. 14.
8. LeoGrande W.M. Said work. – P. 20-21.
9. Department of State draft letter. To: Mr. F.C., 17 October 1962, Top Secret [Електронний ресурс] / The National Security Archive. – Режим доступу: <http://nsarchive.gwu.edu/NSAEBB/NSAEBB395/docs/mrFC.pdf>
10. LeoGrande W.M. Said work. – P. 56.
11. Department of State Draft Cable 13136 to White House, 26 October 1962, Top Secret [Електронний ресурс] / The National Security Archive. – Режим доступу: <http://nsarchive.gwu.edu/NSAEBB/NSAEBB395/docs/cable%20to%20Rio%20with%20message%20to%20Castro.pdf>
12. Political Path. 25 October 1962. Top Secret [Електронний ресурс] / The National Security Archive. – Режим доступу: nsarchive.gwu.edu/NSAEBB/NSAEBB395/docs/political%20path.pdf
13. White House memorandum. Top Secret. Cuba – Policy. April 11, 1963 [Електронний ресурс] / The National Security Archive. – Режим доступу: <http://nsarchive.gwu.edu/NSAEBB/NSAEBB103/630411.pdf>
14. CIA briefing paper: Secret. Interview of U.S. Newswoman with Fidel Castro Indicating Possible Interest in Rapprochement with the United States. May 1, 1963 [Електронний ресурс] / The National Security Archive. – Режим доступу: <http://nsarchive.gwu.edu/NSAEBB/NSAEBB103/630501.pdf>
15. Kennedy Sought Dialogue with Cuba. Initiative with Castro Aborted by Assassination, Declassified Documents Show [Електронний ресурс] / The National Security Archive. – Режим доступу: <http://nsarchive.gwu.edu/NSAEBB/NSAEBB103/index.htm>
16. Castro F. Concerning the Facts and Consequences of the Tragic Death of President John F. Kennedy November 23rd, 1963 [Електронний ресурс] / Fidel Castro. – Режим доступу: <http://www.ratical.org/ratville/JFK/HWNAU/FC112363.html>
17. Foreign Relations of the United States, 1961-1963. Vol XI. Cuban Missile Crisis and Aftermath [Електронний ресурс] / Department of State. – Режим доступу: http://1997-2001.state.gov/www/about_state/history/frusXI/376_390.html
18. LeoGrande W.M. Said work. – P. 117.

Касаткіна Катерина *Спроби налагодження таємного діалогу між США та Кубою у 1960-і рр.*

У статті проводиться аналіз спроб налагодження таємного каналу зв'язку між Вашингтоном і Гаваною у 1960-і рр. Дана загальна характеристика американсько-кубинських відносин наприкінці 1950-х – 1960-і рр. Проведено аналіз факторів, що вплинули на формування політики США щодо Куби та визначили характер її якісних змін в означений період. Стаття базується на щойно відкритих для дослідження архівних матеріалах.

Ключові слова: США, Куба, таємна дипломатія, Кубинська ракетна криза, Ф. Кастро, Дж. Кеннеді, Л. Джонсон.

Касаткіна Єкатерина Попытки налаживания тайного диалога между США и Кубой в 1960-е гг.

В статье проводится анализ попыток налаживания тайного канала связи между Вашингтоном и Гаваной в 1960-е гг. Дана общая характеристика американо-кубинских отношений в конце 1950-х – 1960-е гг. Проведен анализ факторов, повлиявших на формирование политики США в отношении Кубы и определивших характер ее качественных изменений в обозначенный период. Статья основана на недавно открытых для исследования материалах архивов.

Ключевые слова: США, Куба, тайная дипломатия, Кубинский ракетный кризис, Ф. Кастро, Дж. Кеннеди, Л. Джонсон

Kasatkina Kateryna Attempts to establish a secret dialogue between the U.S. and Cuba in the 1960s

This article deals with preconditions for creation and functioning of the back-channel system between Washington and Havana in the 1960s. The general description is given to U.S.-Cuban relations in the late 1950s – 1960s. There were analyzed the factors which influenced on the formation of the U.S. policy towards Cuba and determined the nature of its qualitative changes in the given period. The article is based on archival materials, which had recently opened for research. As a result of the research the author comes to the conclusion, that the process of establishing a secret dialogue between the U.S. and Cuba was difficult and had some special features. Due to the traditional views of Latin American policy, the United States missed the opportunity to normalize U.S.-Cuban relations after the Revolution in Cuba. It led to the severance of diplomatic relations and made it impossible to open dialogue to resolve the Cuban missile crisis in 1962. However, in the nuclear crisis, the leaders of both countries came to an understanding about the need to create a back-channel to reduce the degree of tension between Washington and Havana. In the context of the Cold war U.S.-Cuban dialogue could only be a secret. In 1963 was established the complex exchange system of secret messages between the American President and the Cuban leader. After the assassination of John F. Kennedy had been increased the anti-Cuban sentiment in the U.S. Because of it, the new President Lyndon Johnson refused to conduct secret negotiations with Fidel Castro and had not revised the main aspects of the U.S. Cuban policy.

Keywords: United States, Cuba, secret diplomacy, Cuban missile crisis, Fidel Castro, John F. Kennedy, Lyndon Johnson

Рецензенти:

Шкляж Й.М., д.і.н., професор

Тихонов А.К., д.і.н., професор

Надійшла до редакції 15.06.2016 р.